

Valtuustoaloite kieliyhteistyöstä pilottina Haaparannan kunnan kanssa

KV 13.11.2023 § 124

Valmistelija

Hallintopäällikkö Outi Kääriäinen

Valtuutettu Raija Lummin jättämä ja valtuutettu Liisa Koiviston allekirjoittama seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

” Torniolla on pitkät ja laajalle kentälle ulottuvat perinteet yhteistyöstä Haaparannan kanssa. Yhteistyö kuuluu myös kaupungin strategiaan. Valitettavasti osittain koronan ja vähenevän koululaisten määrän vuoksi jouduimme lopettamaan kielikoulusopimuksen, koska sen ehdot eivät enää toteutuneet. Naapurin kieli ei ole kuitenkaan minnekään kadonnut. Päinvastoin sen merkitys tulee kasvamaan maailmantilanteen ja Nato-yhteistyön tiivistämisen myötä Pohjolassa.

Nyt on rajakaupungin aika jatkaa myös kieliyhteistyötä vaihtoehtona entiselle kielikoulumallille.

Esitän, että Tornio on aloitteellinen Haaparannan suuntaan **kummikoulutoiminnasta**. Korona sekä Haaparannan kunnan henkilövaihdokset sivistyspuolella ovat olleet jarruina kielikoulumallin uusimiselle. Nyt on sopiva aika jatkaa kieliasian suunnittelua kuntiemme peruskouluissa. Rajakaupunkimme ovat maailmanlaajuisena esimerkkinä rauhan ja yhteistyön saralla. On aika kohdistaa huomio Tornion ja Haaparannan erityisasemaan myös koululaisten näkökulmasta.

Esitän pilottia eli kokeilua, joka olisi kustannustehokas, joustava, luonteva ja johon on myös logistiset mahdollisuudet. Esitän, että Pirkkiön alakoulu toimisi pilottina kummikoulutoiminnalle. Sijaintinsa puolesta Haaparannan kummikouluun on helppo opettajien ja oppilaiden pyöräillä tai mennä paikallisilla Kaupunki -linjalla ja Ringlinjenillä. On tietysti Haaparannan asia valita heiltä kummikoulu tai -luokka ja kulkemiset. Pirkkiön koulun läheltä kulkee pikkubussi jo valmiiksi. Kevät- ja syyskeleillä kulkemisen voisi yhdistää liikuntatunteihin ympäristöstrategiaamme noudattaen.

Toiminta, joka alkaisi pienimuotoisesti, oppilaiden tutustumisilla toisiinsa, tukisi myös kotikansainvälistymistä, koska aina ei tarvitse mennä merta edemmäs kalaan myöskään kansainvälisille luokkaretkille, jotka maksavat kaupungille paljon enemmän kuin naapurikouluun tutustuminen ja naapurin kielen opiskelu.

Toiminta tukisi myös peruskoulun ilmiöoppimista, jossa yhdistellään eri oppiaineita luonteviksi kokonaisuuksiksi. Tähän kummikoulutoimintaan, fadderskoleverksamhet, voi linkittää melkein kaikki alakoulun kouluaineet ja yhteisenä tekijänä on naapurin kielen tunnistaminen ja yhteistyön tunnustaminen ystäväkouluperiaattein. Kieli ja kulttuuri kuuluvat yhteen.”

Päätös

Päätetään saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Jakelu

Sivistyspalvelut, sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@tornio.fi)
Konola-Jokinen Tarja
Keisu Katri

Haaparannan ja Tornion yhteisessä kaupunginhallituksen kokouksessa marraskuussa 2025 todettiin, että Kielikoulun toiminnan jatkamisen edellytykset ovat heikentyneet nopeammin kuin mitä arvioitiin vuonna 2022, jolloin päätettiin toiminnan pitkäjänteisestä alasajosta.

Edellä mainitun johdosta kaupunginhallitukset antoivat kummankin kaupungin koulutuksesta vastaaville toimielimille tehtäväksi selvittää edellytykset Kielikoulu toiminnan lakkauttamiselle jo syyslukukauden 2026 alusta lukien.

Valmistelun yhteydessä lasten ja nuorten toimiala on laatinut lapsivaikutusten arvioinnin sekä riski- ja vaikutusanalyysin. Tornion sivistyspalvelut järjesti huoltajille asiasta kuulemistilaisuuden 19.1.2026.

Lapsivaikutusten arvioinnin perusteella toiminnan lakkauttamiselle ei ole tunnistettu sellaisia esteitä, jotka estäisivät päätöksen toimeenpanon. Arvioinnin mukaan asianmukaisilla toimenpiteillä voidaan varmistaa oppilaille turvallinen ja hallittu siirtymä muihin kouluihin. Arvioinnissa on huomioitu myös oppilaiden näkemykset ja toiveet YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti.

Laaditun riski- ja vaikutusanalyysin perusteella ei ole tunnistettu sellaisia riskejä tai vaikutuksia, joita ei voitaisi hallita tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä Kielikoulu toiminnan lakkauttamisen yhteydessä.

Kuulemistilaisuudessa 19.1.2026 sekä Haaparannan ja Tornion yhteisessä kaupunginhallitusten kokouksessa 12.2.2026 on noussut esille useita erilaisia yhteistyötapoja, joita molempien kaupunkien kouluissa voidaan jatkossa kielikoulun olemassa olostaan riippumatta tehdä.

Kielikoulumallin päättyminen ei tarkoita kieliyhteistyön päättymistä, vaan tarjoaa mahdollisuuden kehittää joustavampia ja ajanmukaisia toimintamalleja. Tällä hetkellä kaupunkien välillä valmistellaan Rajalapsi-sopimuksen uudistamista, jolla turvataan jatkossakin mahdollisuus käydä koulua rajan yli.

Lisäksi Haaparannan ja Tornion opettajista on perustettu yhteinen työryhmä, jonka tehtävänä on valmistella ja ideoida uusia käytännön muotoja rajanyliseen yhteistyöhön. Työryhmä tarkastelee erityisesti opettajien ja oppilaiden välistä yhteistyötä, kielitietoisuuden vahvistamista sekä kansainvälisyyden lisäämistä perusopetuksessa.

Aloitteessa esitetty kummikoulutoiminta on yksi mahdollinen yhteistyömuoto, jota voidaan arvioida osana tätä valmistelutyötä. Tavoitteena on löytää kustannustehokkaita, pedagogisesti perusteltuja ja joustavia ratkaisuja, jotka tukevat opetussuunnitelman mukaista

ilmiöpohjaista oppimista sekä vahvistavat rajakaupunkien erityisasemaa rauhan ja yhteistyön esimerkkinä.

Sivistystoimi pitää tärkeänä, että rajayhteistyötä kehitetään aktiivisesti ja että suomen ja ruotsin kielen oppimista vahvistetaan molemmin puolin rajaa. Valmistelutyö on käynnissä, ja aloitteen tavoitteet huomioidaan osana tätä kokonaisuutta.

Esittelijä

Sivistystoimenjohtaja Konola-Jokinen Tarja

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy annetun vastauksen ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle käsiteltäväksi.

Päätös
